

Самоаналіз щодо забезпечення академічної доброчесності в Гнатківському академічному ліцеї

Дослідження проводили:

Заяць І. А. – вчитель української мови;

Павлюк В.В. – асистент вчителя;

Соколовський А.І - вчитель фізкультури та Захисту України.

Сучасні технології створюють нові виклики для дотримання норм і правил академічної доброчесності. Для учнівства виникає можливість списування, для вчителів постає проблема справедливого оцінювання.

Тому на виконання вимог ст.42 Закону України "Про освіту" у Гнатківському академічному ліцеї реалізується політика академічної доброчесності. Розроблено та оприлюднено на сайті ліцею внутрішнє Положення про академічну доброчесність педагогічних працівників та здобувачів освіти, схвалене на засіданні педагогічної ради та затверджено наказом №118 від 02.12.2019 року. Цей документ є для закладу освіти основним документом, на підставі якого здійснюється вся робота з формування та дотримання відповідних норм.

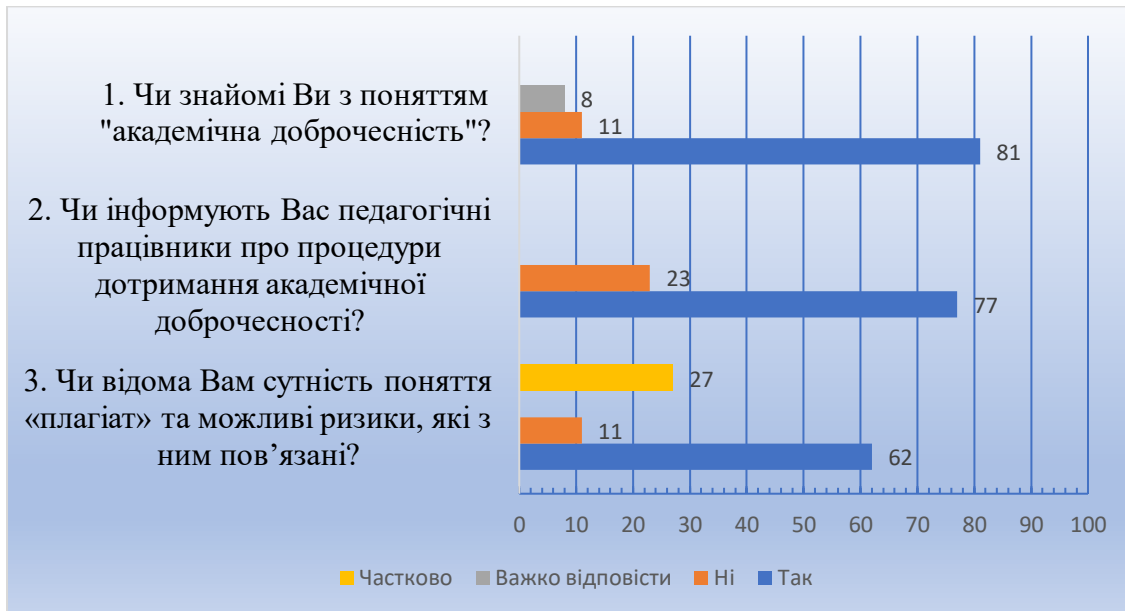
Згідно з Законом України «Про освіту», академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень (Ст. 42 ЗУ Про освіту від 05.09.2017 № 2145-VIII).

Академічна доброчесність означає, що в процесі навчання чи досліджень учні, вчителі керуються передусім принципами чесності – чесною праці та навчання. Плагіат, списування, використання чужих напрацювань без дозволу є неприйнятним і жодним чином не толеруються у спільноті. Попередній аналіз освітнього середовища, а також досвід дистанційного навчання дозволив визначити наявність певних питань щодо дотримання академічної доброчесності серед здобувачів освіти.

Для формування та дотримання академічної доброчесності всіма учасниками освітнього процесу в закладі освіти налагоджено систему заходів: проведення бесід та кіл спілкування, створення завдань, які унеможливають списування, оприлюднено критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти в кожному навчальному кабінеті - загальні та з конкретних дисциплін.

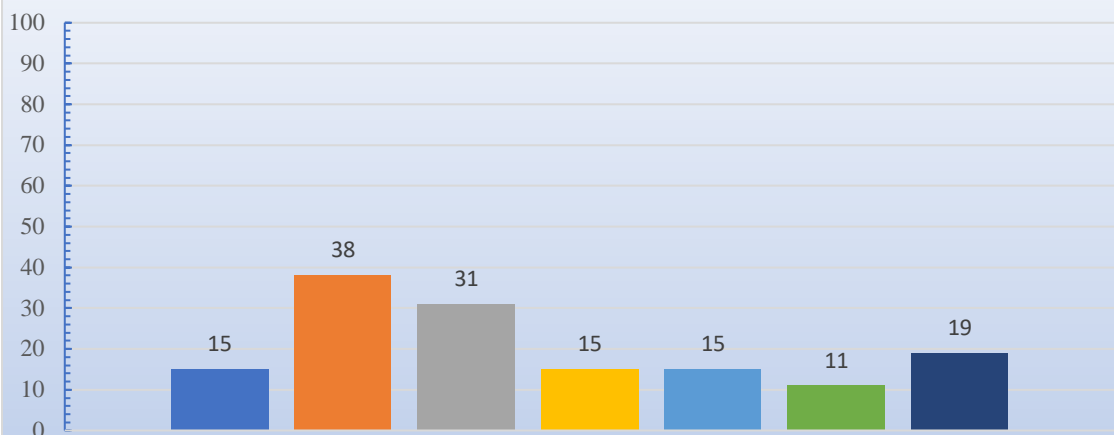
Педагогами Гнатківського академічного ліцею були проведені дослідження серед учасників освітнього процесу щодо дотримання правил академічної доброчесності під час навчання.

У дослідженні респондентам було запропоновано обрати твердження, яке найкраще відповідає їхній думці
В анонімному опитуванні серед здобувачів освіти взяли участь 27 учнів Гнатківського академічного ліцею. Результати проведеного анкетування представлені нижче (провела Заяць І.А.).

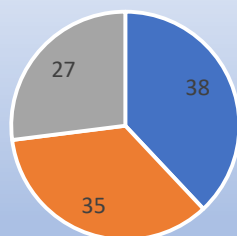

10. Вкажіть процедури, які Ви особисто використовуєте у процесі написання робіт

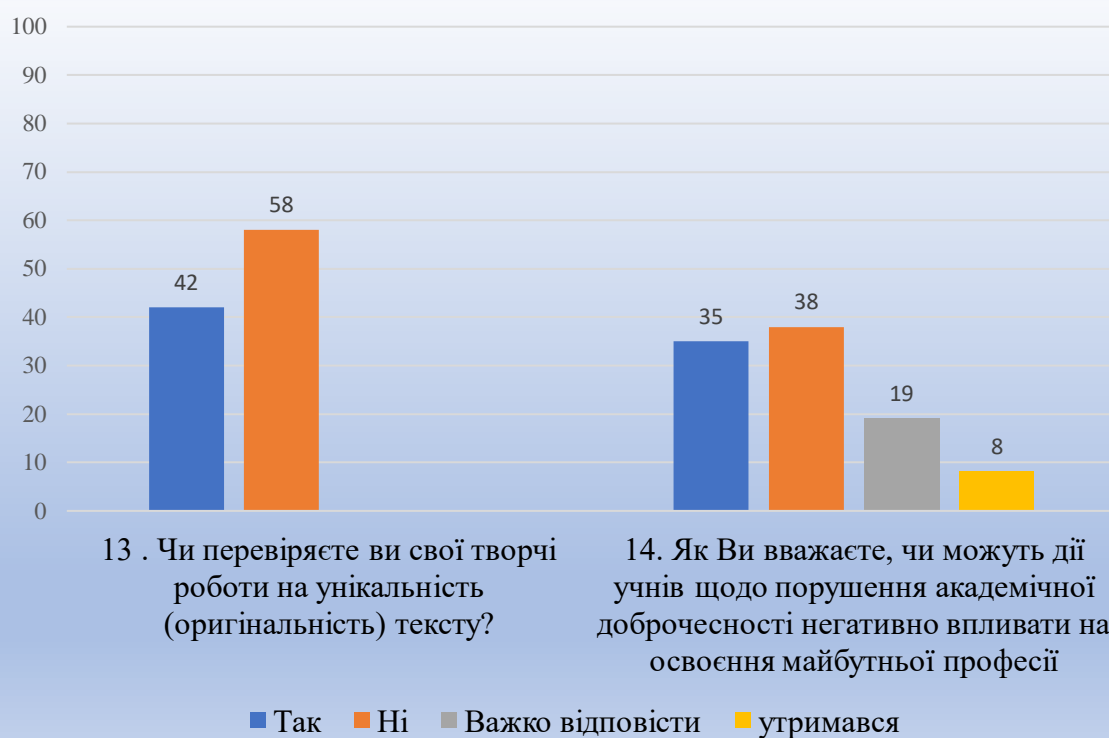
- завжди цитую запозичені матеріали із зазначенням джерела
- в окремих випадках запозичені матеріали цитую із зазначенням джерела
- перефразовую чужий текст власними словами без посилань на джерела
- копіюю текст з Інтернету та використовую його як власний без посилань на джерела
- частково здійснюю переклад текстів з іноземної мови на українську без зазначення джерела
- частково або повністю подаю чужі тексти як власні без зазначення авторства
- інше

11. Чи знаєте Ви про випадки свідомого завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти вчителями ліцею?

- Так
- Ні
- Важко відповісти

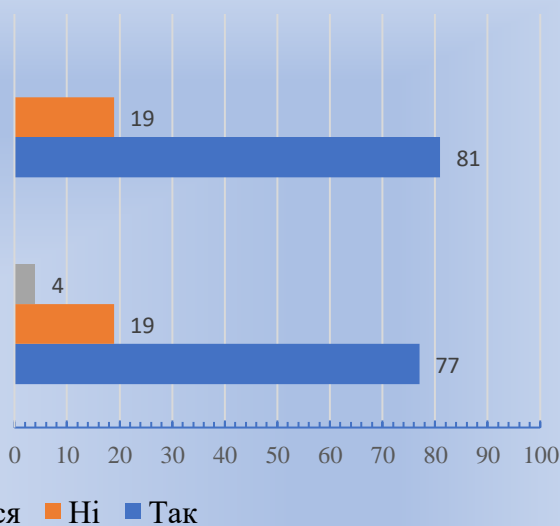
12. Які, на Вашу думку, причини існування академічної недоброчесності?

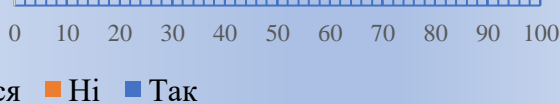
15. Які з перерахованих заходів використовуються в ліцеї при виявленні плагіату у роботах здобувачів освіти?

16. Чи є необхідною, на Вашу думку, проведення консультацій щодо процедури дотримання принципів академічної доброчесності?

17. Чи ведуть вчителі роз'яснювальну роботу з Вами про недопущення плагіату у творчих роботах, виконанні індивідуальних завдань?

Були надані такі пропозиції щодо поліпшення політики академічної доброчесності в ліцеї

1. Поміняти завдання та підхід вчителів до матеріалу. Вчителі повинні зможти пояснити для чого учні вивчають те чи інше. Менше домашнього завдання.
2. Менше завдання письмової роботи, більше практики (за умовою, якщо це потрібно).
3. Перевіряти тести і контрольні роботи при дітях.

Добро́чесність стосується не лише учня, а й учителя

Проведене анкетування серед педагогічних працівників та його аналіз показали, наскільки педагоги обізнані з Положенням про академічну доброчесність та прагнуть його дотримуватись. (провела Павлюк В.В.)

Дослідження серед 20 учителів показало, що:

Педагогічні працівники діють на засадах академічної доброчесності та розуміють важливість її дотримання, під час впровадження педагогічної та наукової діяльності стараються дотримуватись усіх принципів Положення.

Анкета для педагогів		
Запитання 1	К-сть	%
Порушенням академічної доброчесності вважається		
академічний плагіат (оприлюднення чийхось результатів дослідження як власних або тексту без вказання авторства);	11	55%
самоплагіат (опублікування власних раніше опублікованих наукових результатів як нових);	3	15%
фабрикація (вигадування даних чи фактів);	3	15%
фальсифікація (відома зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень);	3	15%
списування; обман; хабарництво; необ'єктивне оцінювання;	8	40%
допомога учням під час оцінювання їх навчальних результатів чи створення перешкод під час оцінювання;	0	-
вплив на працівника, щоб він здійснив необ'єктивне оцінювання (частина 4 статті 42 Закону України “Про освіту”).	0	-
усі твердження зазначені вище	6	30%
Запитання 2		
Відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту» правил та принципів академічної доброчесності повинні дотримуватися...		
учні		
учителі		
адміністрація закладу освіти		
усі учасники освітнього процесу	20	100%
Запитання 3		
Академічна доброчесність відрізняється від поняття доброчесності тим, що...		
стосується освітнього, науково-дослідного та спортивно-виховного процесів	11	55%
стосується науково-дослідного процесу		

стосується спортивно-виховного процесу		
стосується освітнього процесу	9	45%
Запитання 4 Чи розумієте Ви наслідки порушення академічної доброчесності для Вас?		
Так	18	90%
Ні		
Важко відповісти	2	10%
Запитання 5 Вкажіть процедури, які Ви особисто використовуєте у процесі написання робіт.		
завжди цитую запозичені матеріали із зазначенням джерела	14	70%
окремих випадках запозичені матеріали цитую із зазначенням джерела	3	15%
копіюю текст з інтернету та використовую його як власний без посилань на джерела	2	10%
перефразовую чужий текст власними словами без посилань на джерела.	2	10%
частково або повністю подаю чужі тексти як власні без зазначення авторства .		
Запитання 6 Непередбачена правилами допомога учням під час підсумкового оцінювання, контрольної, складання ДПА чи проходження ЗНО є порушенням академічної доброчесності – це закріплено в законодавстві.		
так	20	100%
ні		
Запитання 7 Чи згодні Ви дотримуватися всіх принципів академічної доброчесності?	19	95%
Так		
Ні		
Не визначився/не визначилася	1	5%
Запитання 8 Якщо вчитель/ка вирішив/ла розробити разом із учнями Кодекс честі класу або школи, хто має визначити і сформулювати основні правила документу		
директор та адміністрація школи за ініціативи вчителів	9	95%
самі учні, роль вчителя/ки – організувати і модерувати дискусію	8	40%
вчитель/ка	2	10%
їх повинні прислати з Міністерства освіти і науки у відповідь на запит від школи	1	5%
Запитання 9 У сучасному світі плагіат розглядають як...		

інтелектуальну крадіжку, незаконне використання результатів праці інших	15	75%
річ неприємну, але не заборонену	1	5%
життєву необхідність, спричинену певними обставинами	1	5%
мимовільне позичання чужих ідей та праці, спричинене необізнаністю	3	15%
Запитання 10 Оберіть правильне твердження		
Велика кількість письмових робіт, які задають учням, може бути чинником, що підштовхує їх до недоброчесності та плагіату	13	65%
Чим більше письмових робіт виконуватимуть учні – тим з меншою ймовірністю вони вдаватимуться до порушень академічної доброчесності і до плагіату	7	35%
Запитання 11 Якщо учні в своїх письмових роботах цитують автора або джерело не дослівно, а передають авторську ідею своїми словами, перефразовують, вони повинні...		
подавати перефразування як повністю власну, оригінальну ідею, думку	1	5%
оформити увесь текст з перефразуванням у лапки – як авторську цитату	1	5%
лапок не використовувати, але обов'язково згадати автора та/або джерело, з якого ця ідея була взята, – як того вимагають правила перефразування	7	35%
спершу навести повністю цитату із зазначенням автора та джерела, а вже потім – власне перефразування	11	55%
Запитання 12 Прийнятий у 2020 році Закон України “Про повну загальну середню освіту” додає до списку можливих видів недоброчесності у школах наступні:		
надання допомоги учням під час проходження ними підсумкового оцінювання, ДПА, ЗНО, не передбаченої умовами та/або процедурами їх проходження;	11	55%
використання учнем під час контрольних заходів непередбачених допоміжних матеріалів та/або технічних засобів;	9	45%
проходження процедури оцінювання результатів навчання замість інших осіб;	6	30%
необ'єктивне оцінювання компетентностей педагогічних працівників під час атестації чи сертифікації(частина 4 стаття 43 Закону)	11	55%
Запитання 13 Якщо у школі підтвердили факт порушення академічної доброчесності вчителем, такий вчитель:		

не може залучатися до заходів забезпечення і підвищення якості освіти, учнівських олімпіад та інших змагань;	16	65%
не допускається до позачергової атестації;	6	30%
не може отримувати премії, інші заохочувальні виплати, нагороди протягом одного року;	8	40%
може бути позбавлений педагогічного звання	6	30%

Порівнюючи результати досліджень 2021-2022 н.р. та 2022-2023 н.р., можна зробити такі висновки:

- більша кількість дітей почала розуміти поняття «академічна доброчесність»;
- зросла кількість дітей (майже до 100 % - точно 92%), які розуміють наслідки порушень академічної доброчесності;
- в мінімальному процентному співвідношенні зменшилася кількість дітей, які вважають, що порушення правил доброчесності може негативно впливати на освоєння професії в майбутньому;
- педагоги продовжують розробляти та давати такі завдання, які унеможливають списування;
- більшість учасників освітнього процесу дотримується правил академічної доброчесності.

У результаті проведеного дослідження можна надати такі рекомендації щодо ефективної розбудови освітнього процесу та дотримання основних принципів академічної доброчесності.

1. використовувати додатки, що дозволяють відслідковувати списування під час занять та написання контрольних, таких як: антиплагіат та ін.
2. проводити для вчителів курси підвищення цифрової компетентності, що навчить їх користуватися усіма можливостями різноманітних додатків задля уникнення академічної недоброчесності;
3. продовжувати створювати та розробляти завдання, які унеможливають списування творчих, контрольних, діагностувальних та інших робіт здобувачами освіти;
4. пояснювати учням, що кожна творча робота перевіряється на списування;
5. давати цікаві для учнів теми творчих робіт;
6. розробляти чіткі правила щодо написання тих чи інших видів робіт;
7. стимулювати здобувачів освіти до дотримання академічної доброчесності за допомогою консультацій, бесід, виховних годин, а також стимулювання до отримання знань, а не оцінок.

Розраховувати на високий рівень академічної доброчесності можна тоді, коли популяризувати її постійно, а також якщо буде вибудована довіра між учасниками освітнього процесу. Водночас певні педагогічні методи та прийоми можуть спонукати дітей чесно й самостійно виконувати завдання, якщо вчитель/ка:

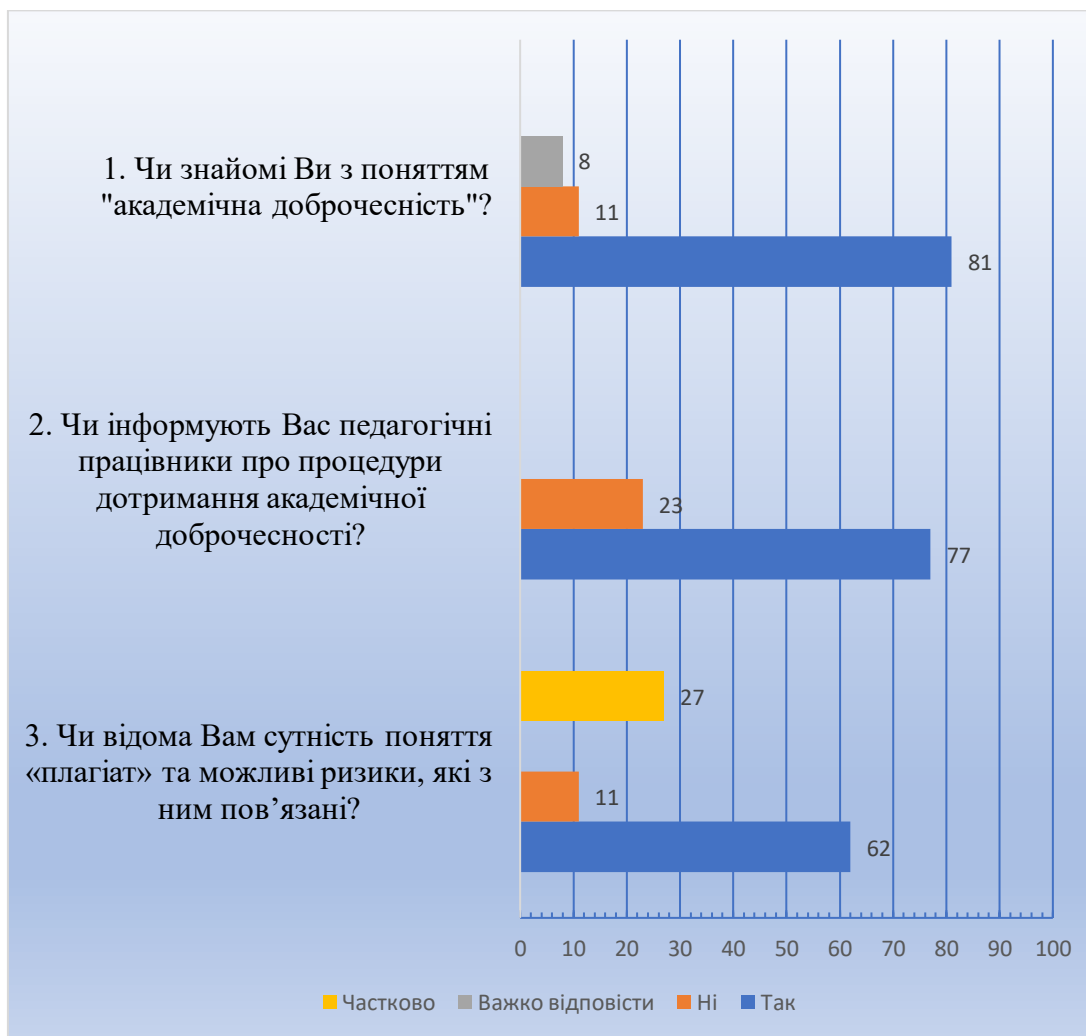
8. заохочуватиме і хвалитиме дітей, коли бачитиме, що робота виконана самостійно, хоч і не ідеально;

9. давати такі завдання, де рівень складності наростає від елементарного до дуже складного (якщо дитина виконала легші завдання, вчитель/ка подякує за зроблену роботу і пояснить складніший матеріал додатково);
10. час від часу давати індивідуальні завдання кожному, можна вибірково;
11. давати завдання, які передбачають власні міркування та висловлення власної думки дитини, а не вибір з готових відповідей.

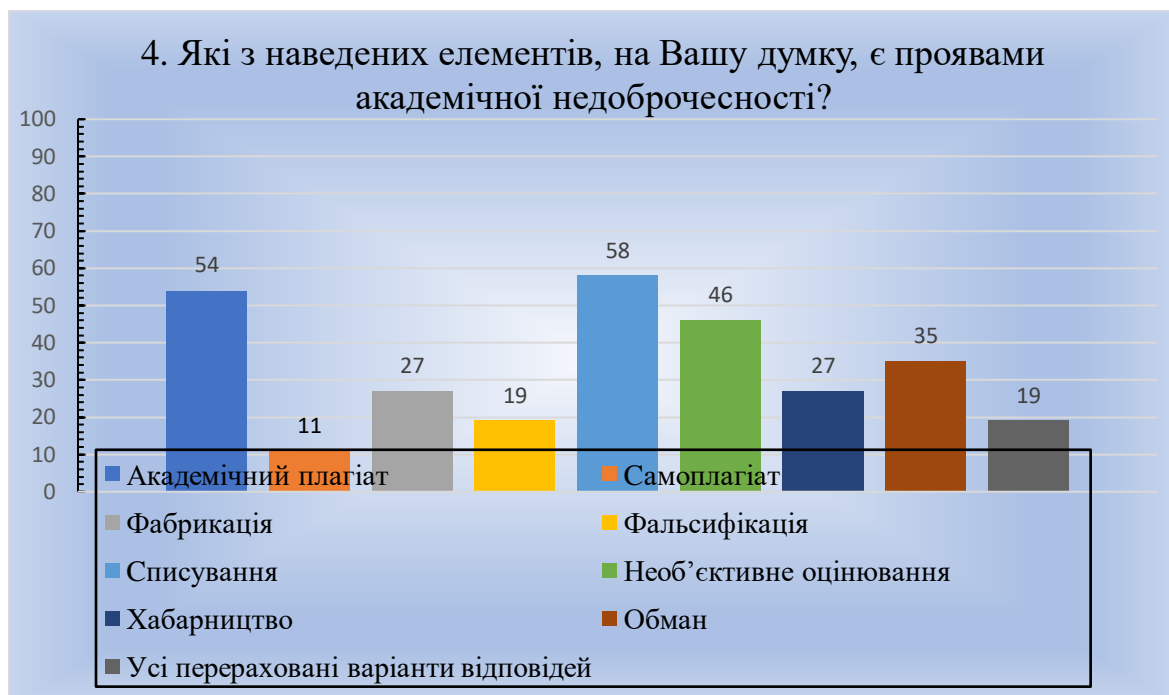
Але найголовніша профілактика списування — розумна помірність навантаження. Аналізуюючи опитування, діти часто списують через надмірну кількість завдань, особливо якщо вправи затеоретизовані й одноманітні. Учителям, особливо під час дистанційного навчання, коли учні значну кількість матеріалу мають опанувати самостійно, варто чітко вимірювати і прогнозувати час, який знадобиться дітям на виконання завдань, щоб зберігати рівномірний розподіл навантаження протягом робочого тижня.

Анкета здобувача освіти щодо розуміння та дотримання правил Академічної доброчесності

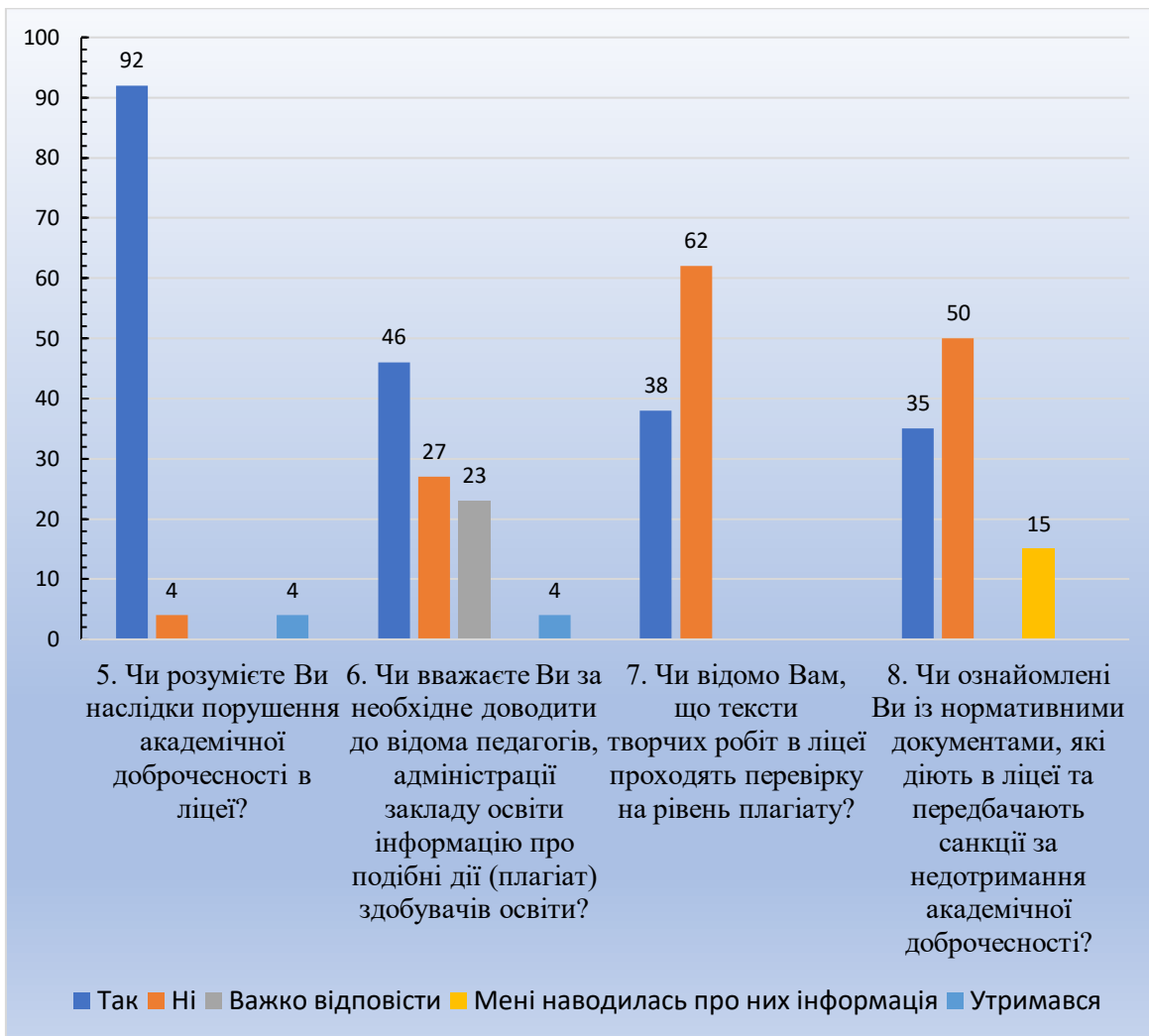
1. Чи знайомі Ви з поняттям "академічна доброчесність"?	К-сть	%
☐ Так	21	81
☐ Ні	3	11
☐ Важко відповісти	2	8
2. Чи інформують Вас педагогічні працівники про процедури дотримання академічної доброчесності?		
☐ Так	20	77
☐ Ні	6	23
3. Чи відома Вам сутність поняття «плагіат» та можливі ризики, які з ним пов'язані?		
☐ Так	16	62
☐ Ні	3	11
☐ Частково	7	27
☐ Важко відповісти		

4. Які з наведених елементів, на Вашу думку, є проявами академічної недоброчесності?		
☐ академічний плагіат	14	54
☐ самоплагіат	3	11
☐ фабрикація	7	27
☐ фальсифікація	5	19
☐ списування	15	58
☐ необ'єктивне оцінювання	12	46
☐ хабарництво	7	27
☐ обман	9	35
☐ усі перераховані варіанти відповідей	5	19

5. Чи розумієте Ви наслідки порушення академічної доброчесності в ліцеї?		
☐ Так	24	92
☐ Ні	1	4
☐ Утримався	1	4
6. Чи вважаєте Ви за необхідне доводити до відома педагогів, адміністрації закладу освіти інформацію про подібні дії (плагіат) здобувачів освіти?		
☐ Так	12	46
☐ Ні	7	27
☐ Важко відповісти	6	23
☐ Утримався	1	4
7. Чи відомо Вам, що тексти творчих робіт в ліцеї проходять перевірку на рівень плагіату?		
☐ Так	10	38
☐ Ні	16	62
8. Чи ознайомлені Ви із нормативними документами, які діють в ліцеї та передбачають санкції за недотримання академічної доброчесності?		
☐ Так	9	35
☐ Ні	13	50
☐ Мені наводилась про них інформація	4	15

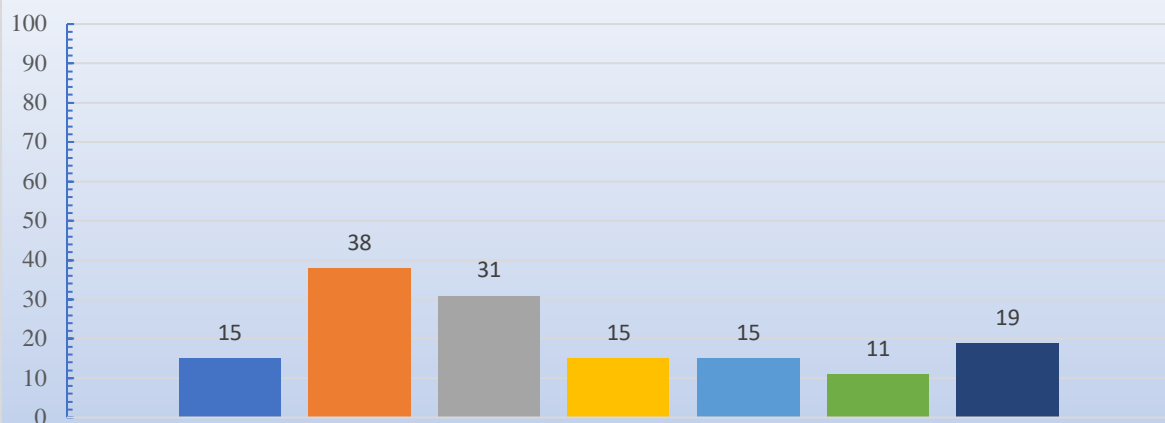

9. Які санкції щодо здобувачів освіти Ви вважаєте доцільними у разі виявлення і доведення фактів прояву академічної недоброчесності?		
☐ повторне проходження оцінювання (діагностувальна, контрольна робота тощо)	11	42
☐ повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми (повторне вивчення матеріалу)	8	31
☐ відрахування	3	11
☐ роз'яснювальна робота серед учнів, педагогів, батьків щодо складових академічної етики, прозорості та доброчесності	9	35

10. Вкажіть процедури, які Ви особисто використовуєте у процесі написання робіт		
☐ завжди цитую запозичені матеріали із зазначенням джерела	4	15
☐ в окремих випадках запозичені матеріали цитую із зазначенням джерела	10	38
☐ перефразовую чужий текст власними словами без посилань на джерела	8	31
☐ копіюю текст з Інтернету та використовую його як власний без посилань на джерела	4	15
☐ частково здійснюю переклад текстів з іноземної мови на українську без зазначення джерела	4	15
☐ частково або повністю подаю чужі тексти як власні без зазначення авторства	3	11
☐ Інше:	5	19

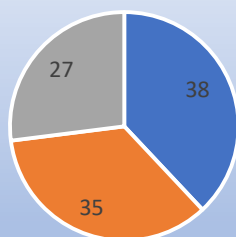
10. Вкажіть процедури, які Ви особисто використовуєте у процесі написання робіт

- завжди цитую запозичені матеріали із зазначенням джерела
- в окремих випадках запозичені матеріали цитую із зазначенням джерела
- перефразовую чужий текст власними словами без посилань на джерела
- копіюю текст з Інтернету та використовую його як власний без посилань на джерела
- частково здійснюю переклад текстів з іноземної мови на українську без зазначення джерела
- частково або повністю подаю чужі тексти як власні без зазначення авторства
- інше

11. Чи знаєте Ви про випадки свідомого завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти вчителями ліцею?		
☐ Так	10	38
☐ Ні	9	35
☐ Важко відповісти	7	27

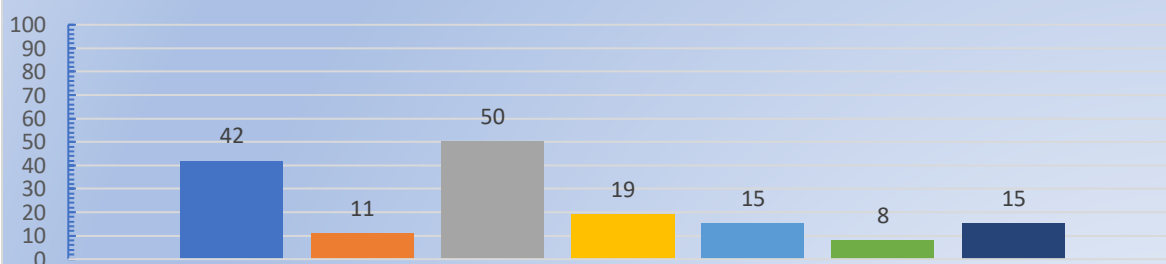
11. Чи знаєте Ви про випадки свідомого завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти вчителями ліцею?

■ Так ■ Ні ■ Важко відповісти

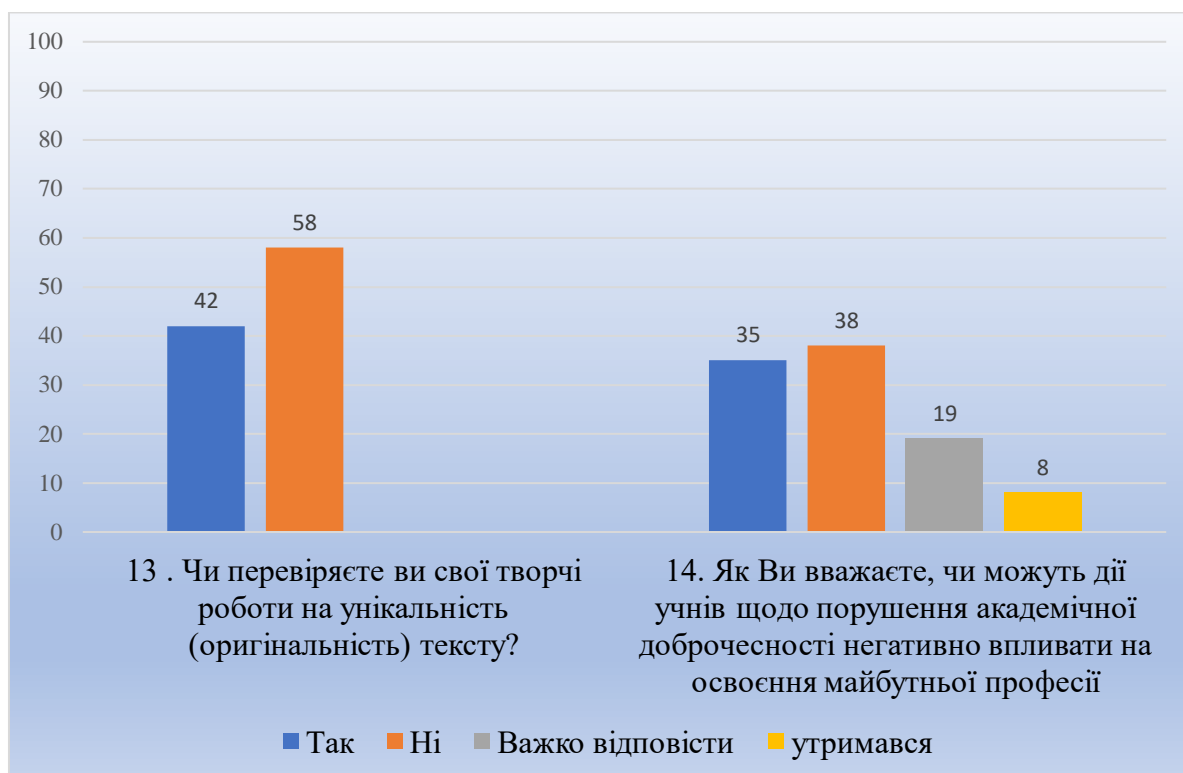
12. Які, на Вашу думку, причини існування академічної недоброчесності?		
☐ необхідність виконання великого обсягу письмових робіт	11	42
☐ обмежений доступ до необхідної інформації	3	11
☐ відсутність інтересу до тем письмових робіт	13	50
☐ повторюваність тем письмових робіт	5	19
☐ відсутність покарання за плагіат	4	15
☐ відсутність чітких правил з написання робіт та їх оцінювання	2	8
☐ Інше:	4	15

12. Які, на Вашу думку, причини існування академічної недоброчесності?

- необхідність виконання великого обсягу письмових робіт
- обмежений доступ до необхідної інформації
- відсутність інтересу до тем письмових робіт
- повторюваність тем письмових робіт
- відсутність покарання за плагіат
- відсутність чітких правил з написання робіт та їх оцінювання
- Інше

13. Чи перевіряєте ви свої творчі роботи на унікальність (оригінальність) тексту?		
☐ Так	11	42
☐ Ні	15	58
14. Як Ви вважаєте, чи можуть дії учнів щодо порушення академічної доброчесності негативно впливати на освоєння майбутньої професії		
☐ так	9	35
☐ ні	10	38
☐ важко відповісти	5	19
☐ утримався	2	8

15. Які з перерахованих заходів використовуються в ліцеї при виявленні плагіату у роботах здобувачів освіти:		
☐ така робота не зараховується	7	27
☐ це негативно впливає на підсумкову оцінку	9	35
☐ здійснюється вибіркова, повторна перевірка роботи на плагіат після доопрацювання	5	19
☐ пропонується часткове доопрацювання роботи	3	11
☐ здобувач освіти переписує роботу	8	31
☐ проводяться роз'яснювально-виховні бесіди про дотримання академічної доброчесності	10	38

15. Які з перерахованих заходів використовуються в ліцеї при виявленні плагіату у роботах здобувачів освіти?

16. Чи є необхідною, на Вашу думку, проведення консультацій щодо процедури дотримання принципів академічної доброчесності?

Так

21

81

Ні

5

19

17. Чи ведуть вчителі роз'яснювальну роботу з Вами про недопущення плагіату у творчих роботах, виконанні індивідуальних завдань?

Так

20

77

Ні

5

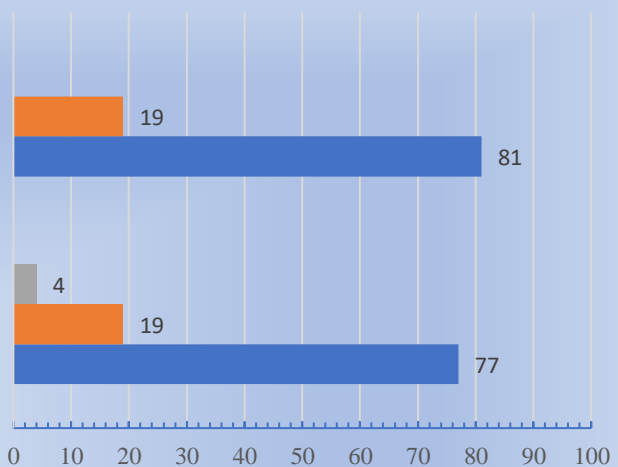
19

Утримався

1

4

16. Чи є необхідною, на Вашу думку, проведення консультацій щодо процедури дотримання принципів академічної доброчесності?

17. Чи ведуть вчителі роз'яснювальну роботу з Вами про недопущення плагіату у творчих роботах, виконанні індивідуальних завдань?

■ Утримався ■ Ні ■ Так

0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100

19 81

4 19 77

